

Урахування відмінностей між українською та арабською мовами – найефективніший шлях роботи при навчанні іноземних студентів української мови

Ланова І.В.

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

м. Кривий Ріг, Україна

lanovaya@ukr.net

Арабські студенти традиційно навчалися й навчаються в ДВНЗ «Криворізький національний університет». У колишньому СРСР вони склали значну частину іноземних студентів нашого університету. На сьогодні їх небагато, але щороку до нас приїжджають нові студенти із Марокко, Тунісу, Алжиру, Конго. Правильніше було б називати їх арабомовними, бо серед них є й араби, і бербері, і курди. Останнім часом вони вивчають українську як першу іноземну.

Під час оволодіння українською мовою студенти мають низку труднощів, пов'язаних зі значними відмінностями між українською та арабською мовами. Ці мови належать до різних мовних сімей, через що мають різне формоутворення, побудову речення й засоби синтаксичного зв'язку в ньому тощо.

Звичайно, під час вивчення української мови як іноземної особливого значення має врахування рідної для студентів арабської мови. Співставлення структури арабської мови зі структурою української показало значні відмінності, які слід знати, щоб досягти бажаного результату.

По-перше, у фонетиці треба враховувати, що з шести голосних української мови в арабській мають часткову відповідність тільки три: *a*, *i*, *y*. При вимові цих голосних арабські студенти не вміють їх розрізняти: перед голосним *a* наближається до *e* (*етом* замість *атом*), *y* інколи схоже на *o* (*орок* замість *урок*). Окрім цього, у студентів треба відпрацювати нові навички вживання звука *u*, особливо після *d*, *t*, *z*, *s*. При роботі над українськими приголосними необхідно пам'ятати, що приголосний звук в арабській мові

може бути або твердим, або м'яким. Тому необхідно, щоб арабомовні студенти усвідомили поняття «твердість – м'якість» в українській мові.

Окрім цього, в арабській мові допускаються сполучення не більше двох приголосних, у той час як в українській мові трапляються сполучення трьох або чотирьох приголосних. Для арабомовних студентів звичними є сполучення приголосних у кінці слова (*кіоск, парк*), але сполучення приголосних усередині слова вимовляються важко (*відкривати, приїжджати, розглядати*). Якщо в українській мові є 11 пар приголосних за дзвінкістю – глухістю, то в арабській – тільки 5. Наприклад, відсутня пара *б-п*, що призводить до таких фонетичних помилок, як *богода* замість *погода*, *богано* замість *погано*. В арабській мові немає звука *в*, тому його замінюють на *у*.

Коли викладач працює над наголосом, він повинен пам'ятати, що арабське слово може мати головний і другорядний наголос. Це буде залежати від типу й кількості складів, тому студентам важко сприймати постійний наголос в українських словах.

По-друге, під час навчання арабських студентів графіки необхідно звернути увагу на такі моменти, що в їхній мові немає великих літер, а на письмі не пишуться голосні звуки, тому студенти часто пропускають їх. Також в арабській мові немає відмінностей у друкованому й писемному варіантах написання букв, тому треба виробляти в студентів навички щодо відповідності звуків буквам.

По-третє, під час вивчення граматики української мови треба пам'ятати, що в арабській мові є тільки чоловічий і жіночий рід, тому студентів необхідно привчити до родових відмінностей в українській мові. Окрім цього, в арабській мові є тільки 3 відмінки: називний, родовий і знахідний. Називний – це, як і в українській мові, відмінок підмета. Але арабомовні студенти часто вживають підмет у знахідному відмінку, тому що в їхній мові в декотрих випадках підмет стоїть у знахідному відмінку, наприклад, після слова *дійсно, можливо* тощо. Родовий відмінок включає функції українських родового, давального,

знахідного, орудного й місцевого відмінків. Прийменники *у (в)* або *на*, які вживаються в українській мові в місцевому відмінку, в арабській мові вживаються в родовому; прийменник *у (в)* вживається значно ширше, ніж *на*. Ось чому арабські студенти часто припускаються помилок, говорячи: *у факультеті, у кафедрі*.

Особливу увагу треба приділити вивченню українських займенників. Наприклад, студентам дуже важко зрозуміти, що українські займенники *хто, що* та їх відмінкові форми *кого, чого, кому, чому* та інші – одні й ті самі, а не різні займенники.

Значно відрізняється українське та арабське дієслівне керування. Часто українські дієслова, які керують родовим, давальним, орудним відмінками, в арабській мові є перехідними дієсловами. Так дієслова *розповідати, допомагати, давати* тощо, які керують давальним відмінком в українській мові, в арабській є перехідними, тому арабські студенти часто вживають після них знахідний відмінок іменника.

Отже, знання цих і багатьох інших відмінностей в українській та арабській мовах допоможуть викладачеві, який працює з арабомовними студентами, визначити найбільш раціональний спосіб подання нового матеріалу, а також віднайти найефективніший шлях роботи над труднощами української мови.

Субстантивированные прилагательные в курсе русского языка как иностранного

Мазурок И.Л.

Одесский национальный университет им. И.И. Мечникова

г. Одесса, Украина

e-mail: irina@mazurok.com

Древний и в то же время активно развивающийся процесс субстантивации обогащает словарный состав языка и расширяет его стилистические возможности. Под субстантивацией понимают переход в разряд существительных различных частей речи (прилагательных, глаголов, причастий и др.). [2] В этом случае в